

نگاه کارشناسی به تفاهمنامه امنیتی افغانستان و پاکستان

عربستان بازنده و چین برنده اصلی تفاهمنامه امنیتی/آی‌اس‌آی چاره‌ای جز مذاکره ندارد/هند از رقابت با پاکستان عقب نمی‌نشیند/افغانستان آوردگاه قدرت‌های بزرگ

به گزارش خبرنگار سایت افغانستان **خبرگزاری فارس**، در سفر یک هیئت عالی‌رتبه امنیتی پاکستان به افغانستان، پیش‌نویس تفاهمنامه امنیتی بین سازمان امنیت ملی افغانستان و سازمان اطلاعات ارتش پاکستان (ISI) در ماه اردیبهشت سال جاری میلادی امضاء شد.

بر اساس این تفاهم قرار است 2 سازمان به منظور مبارزه بهتر با تروریسم با یکدیگر همکاری کنند. اما رسانه‌های شدن امضای پیش‌نویس این تفاهمنامه محرمانه، منجر به اعتراض شمار زیادی از نمایندگان مجلس نمایندگان، شخصیت‌های مطرح سیاسی و جهادی همچنین سازمان‌های مردم‌نهاد و اجتماعی در افغانستان شد. مخالفان توافقنامه امنیتی افغانستان و پاکستان عمدتاً بر عدم اعتماد به پاکستان، از دست رفتن فرصت‌های همکاری با هند در صورت نزدیکی به پاکستان و یک‌سویه بودن مفاد توافق به نفع پاکستان تاکید دارند.

این واکنش‌ها هرچند غالباً متوجه منافع ملی افغانستان است، با این حال انتقادات به این تفاهمنامه بیشتر به بستری برای تهاجم به سیاست‌های منطقه‌ای اشرف غنی به‌ویژه در قبال پاکستان تبدیل شده است. تا جایی که وی ناگزیر شد در مقابل انتقادات گسترده نمایندگان مجلس و نیروهای جهادی، دستور انجام اصلاحاتی را در این پیش‌نویس بدهد. مخالفت‌های صورت گرفته نشان از عمق تقابل ذهنی و بی‌اعتمادی عمومی میان دو کشور دارد.

به منظور بررسی ابعاد مختلف این تفاهمنامه و تأثیر آن بر محیط داخلی و بازیگران صحنه سیاسی، همسایگان و محیط پیرامونی، منطقه و بازیگران نظام بین‌الملل نشست تخصصی با حضور تنی چند از کارشناسان افغانستانی، پاکستانی و ایرانی حوزه مسائل سیاسی و امنیتی افغانستان و پاکستان در محل **خبرگزاری فارس** برگزار شد.

«پیرمحمد ملازهی» کارشناس ارشد مسائل شبه قاره و افغانستان، «جعفر حق‌پناه» استاد دانشگاه و کارشناس مسائل افغانستان، «سید وحید ظهوری» کارشناس مسائل سیاسی افغانستان، «سید راشد نقوی» کارشناس مسائل سیاسی پاکستان و «مجتبی نوری» کارشناس مسائل افغانستان و شبه قاره در این نشست به سوالات مطرح شده پاسخ گفتند.

در این نشست آثار و پیامدهای تفاهمنامه مذکور در سه سطح «شرایط داخلی افغانستان و پاکستان»، «شرایط منطقه‌ای و رقابت‌های هند و پاکستان، عربستان و ایران، هند و چین» و «شرایط نظام بین‌الملل و قدرت‌های بزرگ» مورد بررسی قرار گرفت.

با توجه به اهمیت مباحث راهبردی مطرح شده، سایت افغانستان **خبرگزاری فارس** در نظر دارد در سه بخش، محتوای این نشست را در اختیار مخاطبان خود قرار دهد.

آنچه در ذیل می‌آید، **بخش اول** این نشست و پاسخ کارشناسان به آثار و پیامدهای تفاهمنامه امنیتی بین پاکستان و افغانستان بر شرایط داخلی افغانستان و پاکستان و همچنین مباحث مطرح شده در 2 کشور درباره این نشست است.

اصل تفاهم نامه در دسترس است

«پیر محمد ملازهی» کارشناس ارشد مسائل شبه قاره و افغانستان در ابتدای این نشست با بیان اینکه اصل تفاهمنامه بین دو کشور افغانستان و پاکستان منتشر نشده است، گفت: اصل تفاهم نامه منتشر نشده و هنوز در اختیار پارلمان افغانستان نیست و همه موارد در حد حدس و گمان است.

وی با اشاره به خط مرزی دیورند که از سوی کشور افغانستان به رسمیت شناخته نشده است، اظهار داشت: اشرف غنی در این مورد چراغ سبز نشان داده است تا با کشور پاکستان به توافق برسد.

این کارشناس مسائل شبه قاره با اشاره به دشمنی دیرینه هند و پاکستان عنوان کرد: این دو کشور در افغانستان رقابت جدی را دنبال می کنند، در حالی افغانستان بعد از سال 2001 از هندی ها کمک دریافت می کرد، در دولت اشرف غنی شاهد روابط تیره ای با هند بودیم.

ملازهی در رابطه با بحث تفاهمنامه بین 2 کشور افغانستان و پاکستان گفت: در این موضوع باید شرایط داخلی و منطقه ای دو کشور افغانستان و پاکستان را در نظر گرفت.

وی با اشاره به شرایط منطقه ای و رقابت ها بین دو کشور هند و پاکستان و کشورهای ایران و عربستان، خاطرنشان کرد: این موضوع از شرایط خاص جهانی است، اینکه هر کشوری در جهان به دنبال منافع و مصالح خاص خودش است.

اختلافات در دولت وحدت ملی به دلیل انعقاد تفاهم نامه

این کارشناس مسائل منطقه شرایط نظام بین الملل و قدرت های بزرگ را یک فاکتور مهم در مورد مسائل افغانستان به ویژه در دولت وحدت ملی دانست و اظهار داشت: این معاهده منجر به این شده است که اختلافات بین اعضای دولت وحدت ملی پیش از گذشته شکل بگیرد و با وجود اینکه عبدالله سعی دارد که این موضوع را کتمان کند، تفاهمنامه امنیتی اختلافات را علنی کرده است.

ملازهی با اشاره به تزلزل در دولت افغانستان به دلیل این تفاهمنامه، اذعان داشت: دولت افغانستان درگیر جنگ با گروه طالبان است، در حالی که جنگ از جنوب و شرق افغانستان به شمال افغانستان کشیده شده است و داعش در منطقه حضور دارد.

وی با اشاره به اختلافات دو کشور افغانستان و پاکستان گفت: افغانستانی ها بر این باورند که پاکستان دوست آنها نیست و بعد از کودتای «داوود خان» در سال 1978 میلادی، آی اس آی را منجر به کشته شدن وی می دانند و معتقد هستند که پاکستان مشکلاتی را برای افغانستان ایجاد کرده است.

نگاه منفی روشنفکران و رسانه های افغانستان به تفاهمنامه امنیتی

این کارشناس مسائل بین الملل با اشاره به وجود تفکر منفی نسبت به تفاهمنامه در میان طیف وسیعی از روشنفکران و اصحاب رسانه ها، اظهار داشت: تیم عبدالله کاملاً معتقد به این موضوع هستند و به این دلیل آقای نبیل، این تفاهمنامه را امضا نکرد و معاونش این کار را انجام داد.

ملازهی در ادامه صحبت های خود با اشاره به ضعف های افغانستان عنوان کرد: افغانستان انتظار کمک از پاکستان دارد تا شرایط را تغییر دهد و به نوعی طالبان را پای میز مذاکره حاضر کند.

پاکستان در شرایط قدتمندتری نسبت به افغانستان است

وی با اشاره به شرایط و وضعیت مشابه در کشور پاکستان اظهار داشت: پاکستان در شرایط قدرتمندتری به نسبت کشور افغانستان است، ارتش قدرتمند، قدرت آس آی، تجربه و انسجام درونی در بین نیروی های امنیتی ارتش در دولت نواز شریف که به نسبت اشرف غنی با شرایط دموکراتتری به قدرت رسیده است، حاکی از این است که این کشور در شرایط بهتری قرار دارد.

این کارشناس مسائل منطقه با بیان اینکه اشرف غنی در یک معامله و دور زدن انتخاباتی به قدرت رسیده است، خاطرنشان کرد: اشرف غنی همانند نواز شریف حزب قدرتمندی ندارد و با کنار هم قرار دادن این مسائل متوجه می شویم که دولت افغانستان در موضع ضعف و دولت پاکستان در موضع قدرت است.

مخالفت افکاری عمومی افغانستان با تفاهمنامه

ملازمی با اشاره به افکار عمومی منفی مردم افغانستان در تفاهمنامه امنیتی، عنوان کرد: این مخالفت ها در درون دولت وحدت ملی و حتی تیم اشرف غنی مشکلاتی را ایجاد کرده است و مشاوران کرزبی به قدری مخالف این قضیه بود که تنها از لفظ خیانت علیه دولت وحدت ملی استفاده نکرد، نیروهای جهادی از جمله «اسماعیل خان» نیز با این تفاهمنامه مخالفت هستند.

وی اظهار داشت: برای اشرف غنی، دشوار است که در این شرایط به تعهد خود عمل کند، ولی در هر حال چه شکست و چه پیروزی پاکستان به خواسته ها و اهداف خود خواهد رسید، در مقابل پاکستان شکست اقدامات خود را توجیه می کنند و مدعی می شوند که قصد کمک به مردم افغانستان را داشتند، در صورت پیروزی هم آس آی با تجربه در برابر بی تجربگی افغانستان ابتکار عمل را به دست خواهد گرفت و در هر دو حالت پاکستان پیروز میدان می شود.

بخش های پنهان در تفاهمنامه امنیتی

در ادامه این نشست «جعفر حق پناه» کارشناس مسائل شبه قاره با بیان اینکه در این تفاهمنامه امنیتی بخش های پنهانی وجود دارد، گفت: در این تفاهمنامه جنبه آشکاری وجود ندارد و در برابر نگاه رسانه ها و افکار عمومی پیوست پنهانی وجود دارد.

این کارشناس با اشاره به فضای عمومی و موازنه در دولت پاکستان و افغانستان عنوان کرد: شرایط برابری بین افغانستان و پاکستان وجود ندارد و افغانستان حتی از حداقل حمایت نخبگان هم بهره مند نیست.

وی با بیان اینکه دولت پاکستان همان مشکلات افغانستان را به نوعی دیگر دارد، خاطرنشان کرد: تشدید قومی، بی ثباتی سیاسی، مشکلات شدید در تجزیه طلبی در پاکستان وجود دارد، با این تفاوت که نخبگان پاکستان با یکدیگر اتفاق نظر دارد و مدیریت یک پارچه امنیت ملی در پاکستان برقرار است.

حق پناه با اشاره به اهمیت افغانستان برای دولت پاکستان گفت: پاکستان به مساله افغانستان برای ایجاد موازنه فراگیر می نگرد، پاکستان قصد دارد که نفوذ خود را در افغانستان به حد کفایت برقرار کند و رقبای خود را زمین گیر کند.

نتیجه این تفاهمنامه برای رقبای افغانستان

این کارشناس مسائل شبه قاره با اشاره به رقابت تاریخی هند با کشور پاکستان، خاطرنشان کرد: باید منتظر ماند که در این فضای نابرابر چه نتیجه ای برای رقبای کشور افغانستان حاصل خواهد شد.

وی عنوان کرد: اگر پاکستان موفق نشود در افغانستان نفوذ برقرار کند، قطعاً به ضرر پاکستان است چرا که از جانب هند دچار تهدید خواهد شد و این موضوع در رابطه با کشور ایران هم صدق می‌کند.

این تفاهمنامه با اقبال نسبی کشورها همراه است

حق پناه با بیان اینکه رابطه بین هند و افغانستان در زمان کرزی نتیجه مثبتی نداشت، عنوان کرد: دو طرف به دنبال این هستند که هزینه کمتری را تقبل کنند و چاره‌ای هم جزء این ندارند، این تفاهمنامه با اقبال نسبی کشورها همراه است و ضمن اینکه برای برخی کشورها دارای سود و برخی کشورها دارای ضرر است.

کارشناس مسائل افغانستان و پاکستان گفت: دولت‌ها پذیرفته‌اند نماینده یک جریان حداکثری در افغانستان هستند و سعی می‌کنند با کارآمد سازی، مشروعیت خود به دست بیاورد، اشرف غنی هم قصد دارد تا با پاسخ گوی به رقباء و جامعه نحیف مدنی افغانستان مشروعیت خود را به دست آورد.

وی ورود داعش به منطقه و تقویت طالبان پاکستانی را از جمله اقداماتی دانست که اشرف غنی روی آن حساب باز کرده است و افزود: در افغانستان هرگونه تغییر معادلات امکان دارد و هر نوع چرخش سیاسی ممکن است تا افغانستان به سمت دیگر رقباء از جمله هند تمایل پیدا کند، پاکستان نیز از این موضوع آگاهی دارد و بنابراین این بار پاکستانی‌ها هستند که تمایل به ثبات دارند.

«سید وحید ظهوری حسینی» کارشناس مسائل سیاسی افغانستان و عضو بنیاد علمی فرهنگی کوثر در ادامه نشست ضمن اشاره به سقوط طالبان بعد حوادث 11 سپتامبر گفت: بعد از آن وقایع افغانستان نیازمند به برقراری روابط با کشور منطقه و کشورهای بین‌المللی را داشت و کنفرانس‌های متعددی در این زمینه برگزار شد، لذا زمینه به گونه‌ای فراهم شد تا افغانستان بعد از طالبان به صحنه قدرت بیاید.

وی در ادامه صحبت‌های خود افزود: سیاست این گونه بود که افغانستان کشور باثباتی شود و همکاری‌های این حکومت با سایر کشورها عملی شود، در انتخابات افغانستان سعی بر این شد مدیریتی از سایر کشورها به ویژه آمریکا در انتخابات صورت بگیرد.

کارشناس مسائل سیاسی افغانستان با بیان مطلب که کشورهای جهان از جمله آمریکا نفوذ بیشتری برای منافع خود پیدا کردند، عنوان کرد: به همین دلیل ارق ملی و اعتقادی مذهبی مردم افغانستان گل کرد و به مقاومت و دفاع از سرزمینشان در برابر سلطه گران پرداختند.

بحث پیمان امنیتی یک کشور ضعیف با کشور قوی

عضو بنیاد علمی فرهنگی کوثر با اشاره به چالش‌های دولت افغانستان در زمان کرزی، عنوان کرد: از همان زمان بحث مشکلات امنیتی و پیمان استراتژیک با کشورهای مختلف مطرح شد که در سطح بین‌الملل هم این جریانات وجود دارد، اما در رابطه با قرارداد افغانستان این جریان متفاوت است، چرا که در اینجا بحث پیمان امنیتی یک کشور ضعیف با کشور قوی مطرح می‌شد.

پاکستان دروازه نفوذ آمریکا و عربستان به افغانستان است

ظهوری حسینی با انتقاد از عملکرد پاکستان در قبال افغانستان، خاطر نشان کرد: بحث پیمان استراتژیک و موارد امنیتی چالش برانگیز بود، چرا که پاکستان دروازه نفوذ آمریکا و عربستان به افغانستان بود که از آنها آسیب دیده بود برای همین این پیمان امنیتی ضعیف بود.

وی ضمن اشاره به برپایی اجلاسی در سال 1991 میلادی در بریتانیا عنوان کرد: در این اجلاس که به میهمانی بریتانیا برگزار شد، کشور افغانستان، پاکستان و سازمان ملل حضور داشتند و در حاشیه این اجلاس بریتانیا بحث قرارداد امنیتی را مطرح کرد.

دولت، مجلس پاکستان و آی اس آی سه زاویه مهم قدرت در پاکستان

کارشناس مسائل سیاسی افغانستان با بیان این که پاکستان داری سه زاویه مهم و مثلثی شکل است، گفت: دولت حاکمیت ملی پاکستان، مجلس پاکستان و همچنین آی اس آی سه قدرت برتر پاکستان را تشکیل می دهند و پاکستان برای امضای این تفاهم نامه از نفوذ آی اس آی بهره می برد.

ظهوری حسینی با اشاره به مخالفت بحث خط دیورند در این تفاهم نامه و مخالفت های عمومی با آن، اظهار داشت: با رسمیت شناختن این تفاهم نامه مخالفت های صورت گرفت، چرا که این تفاهم نامه به نفع پاکستان و به ضرر افغانستان بود و به نوعی باخت برای افغانستان محسوب می شود.

عدم موفقیت نیرو های آی اس آی در افغانستان

وی با اشاره به عدم موفقیت نیرو های آی اس آی در 13-14 سال اخیر در افغانستان، گفت: نفوذ عربستان و آمریکا و آی اس آی که شاخه ای از سی آی ای است، زمینه را مساعد برای ماموریت پاکستان کرد.

بندهای خطرناک تفاهمنامه در رابطه با خط دیورند

کارشناس مسائل سیاسی افغانستان گفت: در درون افغانستان مخالف های پیرامون خط دیورند است و مخالفت عمومی وجود دارد، بعضی بند های تفاهمنامه که نبیل هم بعد ها جزء مخالفان آن شد و بندهای خطرناکی داشت که به نفع پاکستان و منافع آنها بود و برای افغانستان باخت کلی به حساب می آمد.

این تفاهمنامه ضمانت اجرایی ندارد

«سید راشد نقوی» استاد دانشگاه و کارشناس مسائل سیاسی پاکستان در ادامه این نشست ضمن اشاره به تیتراهای عجیب و غریب رسانه های هند، عنوان کرد: این تنها یک تفاهمنامه است و ضمانت اجرایی چندانی ندارند .

وی با بیان اینکه پرونده افغانستان در دست دولت پاکستان نیست و در دست آی اس آی است، گفت: رسانه های پاکستان موضوع تفاهمنامه را به درستی پوشش نداده و خیلی اندک به این موضوع پرداختند .

این استاد دانشگاه با اشاره به تمایل اشرف غنی برای ارتباط با پاکستان، بیان کرد: این در حالی است که در گذشته کرزی تمایل به هند داشت و دیپلمات های کرزی وقتی به توافقی با پاکستان دست می یافتند، کرزی آن را از بین می برد.

نقوی با بیان رفت و آمدهای اشرف غنی به پاکستان آن را نشانه برقراری ارتباط با پاکستان ذکر کرد، و ادامه داد: اشرف غنی مستقیماً به ستاد ارتش پاکستان می آید و این موضوع بی سابقه ای در روابط دو کشور است.

وی اوضاع افغانستان را به گونه ای ترسیم کرد که بدون آی اس آی اشرف غنی نمی تواند اوضاع افغانستان را سر و سامان ببخشد، و در ادامه این موضع مطرح کرد: اشرف غنی به مسائل اقتصادی اهمیت می دهد و پاکستان هم بعد از قضایای پیشاور نیاز به کمک دارد.

این استاد دانشگاه افزود: اگر اشرف غنی بتواند گروه طالبان پاکستان کنترل کند، می تواند فضل الله را دستگیر کند و همچنین پاکستان از نظر اقتصادی مجبور به حفظ امنیت است.

مدارس دینی و افراطی سرمایه‌ای برای دولت پاکستان است

نقوی با اشاره به آموزش نیروهای افغانستانی در مدارس کشورهای حوزه خلیج فارس، عنوان کرد: این مدارس دینی افراطی هستند و به عنوان یک ابزار و سرمایه برای دولت پاکستان و آی اس آی است و امکان تعطیلی آنها وجود ندارد.

وی با اشاره به قدرت آی اس آی در پاکستان، گفت: آی اس آی موظف به این نیست که هر چه نواز شریف می گوید را بپذیرد، در صورتی که نواز شریف موظف به پذیرش خواسته های آی اس آی است.

«مجتبی نوری» کارشناس مسائل شبه قاره در ادامه این نشست با بیان اینکه چقدر امید به این است که این تفاهم گره ای را باز کند و مشکلی را حل کند، اظهار داشت: اهمیت این تفاهمنامه در موارد امنیتی است و ممکن است به امنیت منجر شود و این نکته مهمی و تاثیر گذاری است.

افغانستان در سطح داخلی نیازمند امنیت است

وی در جواب این سوال که چرا یکدفعه موضوع تفاهمنامه امنیتی مطرح شد، عنوان کرد: اولین نکته نیاز امنیت در سطح داخلی در افغانستان است و این نیاز در دو طرف احساس می شود و برای افغانستان مهم تر است، اگر دولت افغانستان امنیت را برقرار نکند حرفی برای گفتن نخواهد داشت و اشرف غنی برای اینکه پروژه های اقتصادی اش را پیش ببرد باید این تفاهم نامه را بپذیرد.

ریشه نا امنی در افراطی گرایی است

کارشناس مسائل بین الملل ریشه نامنی را در تجزیه طلبی و اختلافات افراط گری دانست و اظهار داشت: یک منطقه در مرز افغانستان و پاکستان مادر افراط گرایی در جهان است و شاهد آن در منطقه هستیم، و در منطقه مرزی افغانستان و پاکستان بیشتر شاهد این موضوع هستیم.

نوروزی ضمن اشاره به اختلافات مرزی و عرضی خط دیورند گفت: کشور پاکستان این مرز را رسمی می داند در حالی که عقلای افغانستان به این جمع بندی رسیده اند که نمی توان آن را تغییر داد و خواستار تغییر این خط هستند و زیر بار امضای آن نمی روند.

وی مرز دیورند را عامل جدی برای شکست تفاهمنامه دانست و افزود: مساله بعدی ریشه نامنی در منطقه است رقابت منطقه ای و بین المللی و مهم ترین آن ضعف دولت مرکزی در دو طرف، وضعیت جغرافیای برای برهم زدن نظم است از دیگر موارد نا امنی در منطقه است.

سفرهای متعدد اشرف غنی و دیدار با احزاب پاکستان

کارشناس مسائل بین الملل با اشاره به نیاز دو کشور به مساله امنیت، گفت: به دنبال این امر دولت پاکستان و افغانستان وارد عرصه مذاکره شدند و سفرهای متعدد دولت افغانستان با احزاب پاکستان که در عرصه سیاسی عرف نیست، انجام شده است.

نوروزی گفت: ایجاد امنیت در افغانستان پاکستان بدون همکاری دو کشور غیر ممکن است و این برای دو طرف به یک باور عمومی تبدیل شده است، ایجاد امنیت در دو کشور بدون یک دیگر امکان پذیر نیست.

استفاده از اهرم‌های بین‌المللی برای تفاهم بین دو کشور

وی با اشاره به پیچیدگی امنیتی بین دو کشور عنوان کرد: افغانستان ضمن فشارهای بین‌المللی قصد دارد که امنیت را ایجاد کند، چرا که از همه اهرم‌ها فشار وارد می‌شود تا این دو کشور به تفاهم برسند.

نوروزی عامل بین‌المللی بعدی را چین دانست و گفت: چینی‌ها برای اینکه منافع اقتصادی آنها به خطر نیفتد، تلاش می‌کنند تا دو طرف به تفاهم برسند.

احزاب، ارتش و علمای دین سه مثلث قدرت در پاکستان

کارشناس مسائل بین‌الملل با اشاره به وضعیت و جایگاه دو کشور افغانستان و پاکستان گفت: در مثلث قدرت جایگاه رسمی در بین سه گروه احزاب و ارتش و علما دینی است.

نوروزی با اشاره به نوع نگاه پاکستان به افغانستان و اینکه خواستار چه نوع امنیتی در کشور افغانستان است، خاطرنشان کرد: عمق استراتژیک پاکستان مساله رقابت با کشور هند است و به نوعی مشکل هویتی است.

وی بحث افکار عمومی را به شدت تاثیر گذار برای دولت افغانستان دانست و اظهار داشت: دولت کنونی افغانستان این ضعف جدی نمی‌تواند نادیده بگیرد.

کارشناس مسائل خاورمیانه با اشاره به آزادی مطلق رسانه‌ها در افغانستان، عنوان کرد: رسانه‌ها این نوع افکار را در میان مردم افغانستان تقویت می‌کند و حتی در منطقه‌های پشتو نشین افغانستان نگاه منفی و بدبینی ریشه دار نسبت به آی اس آی وجود دارد و باید دید که دولت افغانستان از چه روشی برای حل این مشکل بهره می‌برد.

نوروزی عدم توازن تبادل اطلاعات بین دو کشور را عادی دانست و افزود: بین دو کشور بی‌اعتمادی و حساسیت وجود دارد که امری منطقی است، افغانستان متصور است که نیروهای تروریستی افغانستان توسط پاکستانی‌ها در کشورهای حاشیه خلیج فارس آموزش نظامی می‌بینند و تیرهای روزنامه‌ها نیز تصویر دشمنی بین دو کشور را به نمایش می‌گذارند.

+++++

در سفر یک هیئت عالی‌رتبه امنیتی پاکستان به افغانستان، پیش‌نویس تفاهمنامه امنیتی بین سازمان امنیت ملی افغانستان و سازمان اطلاعات ارتش پاکستان (ISI) در ماه اردیبهشت سال جاری میلادی امضاء شد.

بر اساس این تفاهم قرار است 2 سازمان به منظور مبارزه بهتر با تروریسم با یکدیگر همکاری کنند. اما رسانه‌ای شدن امضای پیش‌نویس این تفاهمنامه محرمانه، منجر به اعتراض شمار زیادی از نمایندگان مجلس نمایندگان، شخصیت‌های مطرح سیاسی و جهادی همچنین سازمان‌های مردم‌نهاد و اجتماعی در افغانستان شد. مخالفان تفاهمنامه امنیتی افغانستان و پاکستان عمدتاً بر عدم اعتماد به پاکستان، از دست رفتن فرصت‌های همکاری با هند در صورت نزدیکی به پاکستان و یک‌سویه بودن مفاد توافق به نفع پاکستان تاکید دارند.

این واکنش‌ها هرچند غالباً متوجه منافع ملی افغانستان است، با این حال انتقادات به این تفاهمنامه بیشتر به بستری برای تهاجم به سیاست‌های منطقه‌ای اشرف غنی به‌ویژه در قبال پاکستان تبدیل شده است. تا جایی که وی ناگزیر شد

در مقابل انتقادات گسترده نمایندگان مجلس و نیروهای جهادی، دستور انجام اصلاحاتی را در این پیش‌نویس بدهد. مخالفت‌های صورت گرفته نشان از عمق تقابل ذهنی و بی‌اعتمادی عمومی میان دو کشور دارد.

به منظور بررسی ابعاد مختلف این تفاهمنامه و تأثیر آن بر محیط داخلی و بازیگران صحنه سیاسی، همسایگان و محیط پیرامونی، منطقه و بازیگران نظام بین‌الملل نشست تخصصی با حضور تنی چند از کارشناسان افغانستانی، پاکستانی و ایرانی حوزه مسائل سیاسی و امنیتی افغانستان و پاکستان در محل **خبرگزاری فارس** برگزار شد.

«پیرمحمد ملازهی» کارشناس ارشد مسائل شبه قاره و افغانستان، «جعفر حق‌پناه» استاد دانشگاه و کارشناس مسائل افغانستان، «سید وحید ظهوری» کارشناس مسائل سیاسی افغانستان، «سید راشد نقوی» کارشناس مسائل سیاسی پاکستان و «مجتبی نوروزی» کارشناس مسائل افغانستان و شبه قاره در این نشست به سوالات مطرح شده پاسخ گفتند.

در این نشست آثار و پیامدهای تفاهمنامه مذکور در سه سطح «شرایط داخلی افغانستان و پاکستان»، «شرایط منطقه‌ای و رقابت‌های هند و پاکستان، عربستان و ایران، هند و چین» و «شرایط نظام بین‌الملل و قدرت‌های بزرگ» مورد بررسی قرار گرفت.

با توجه به اهمیت مباحث راهبردی مطرح شده، سایت افغانستان **خبرگزاری فارس** در نظر دارد در سه بخش، محتوای این نشست را در اختیار مخاطبان خود قرار دهد.

در بخش اول این نشست، کارشناسان به آثار و پیامدهای تفاهمنامه امنیتی بین پاکستان و افغانستان بر شرایط داخلی افغانستان و پاکستان و همچنین مباحث مطرح شده در 2 کشور درباره این نشست پاسخ گفتند.

آنچه در ذیل می‌آید، بخش دوم این نشست است که کارشناسان مسائل افغانستان و پاکستان درباره تأثیر این تفاهمنامه بر محیط پیرامونی افغانستان و پاکستان و رقابت‌های منطقه‌ای بر سر مسائل این دو کشور به بحث و بررسی پرداخته‌اند.

کشورهای دنیا سعی می‌کنند از خلاء موجود در افغانستان بهره ببرند

«پیر محمد ملازهی» کارشناس ارشد مسائل منطقه‌ای در این نشست در رابطه با تأثیر این تفاهمنامه بر شرایط منطقه‌ای و بین‌المللی، اظهار داشت: کشورهای دنیا سعی می‌کنند از خلأ و حفره‌های موجود به سود خود بهره ببرند و همه دستگاه‌های دنیا به دنبال منافع خاص خودشان هستند.

وی ضمن اشاره به رقابت دولت پاکستان و هند از سال 1947 بر سر حق حاکمیت منطقه کشمیر، عنوان کرد: در این دوره شصت ساله تاکنون، سیاست رسمی هند با گروه‌های مسلح شورشی کشمیری که هدف تجزیه طلبی کشمیر را داشتند درگیری با دستگاه پاکستان بوده است.

کارشناس مسائل منطقه‌ای با بیان اینکه هند معتقد به سیاست مقابله به مثل به پاکستان است، اظهار داشت: هندی‌ها بر این تأکید دارند که تروریست در مقابل ترویست است و هندی‌ها توانسته‌اند با نفوذ در افغانستان دو جریان متضاد علیه پاکستان از جمله قوم محوری و تجزیه طلبی در بلوچستان، سند و ایالت بخت عمران را در سیاست خود اتخاذ کنند.

مذهب، شمشیر دو لبه برای دو کشور هند و پاکستان

کارشناس مسائل بین الملل مساله مذهبی را شمشیر دو لبه برای هر دو کشور هند و پاکستان دانست و اظهار داشت: هند با تحریک طالبان پاکستان علیه آنها استفاده می کند و در مقابل آن ارتش پاکستان مجبور به مقابله در برابر این سیاست شده است چرا که نیاز به امنیت فراتر از خواسته های آی اس آی است.

ملازهی با اشاره به ارتش آزادی خلق بلوچ که از جانب هند در دبی حمایت مالی و سیاسی می شود، اظهار داشت: هند منجر به تحریک طالبان پاکستان با رهبری فضل الله شده است که در حال حاضر این شخص به مناطق مرزی فرار کرده است.

چیدن همه تخم مرغ ها در یک سبد، از سوی اشرف غنی برای مذاکره با پاکستان

کارشناس مسائل منطقه در ادامه صحبت های خود با بیان اینکه اشرف غنی معتقد است که سیاست کرزی در قابل پاکستان ناموفق بوده است، گفت: اشرف غنی همه تخم مرغ ها را در یک سبد چیده است و قصد دارد که با پاکستان تعامل کند تا به این طریق طالبان را به میز مذاکره بیاورد.

آی اس آی چاره ای جز مذاکره ندارد

وی رقابت های منطقه ای و بین المللی را در این تفاهمنامه تعیین کننده دانست و خاطرنشان کرد: هندی ها موفق شده اند که پاکستان را برای تصمیم گیری به کنج برده اند، تا آنها در برنامه های خود تجدید نظر کنند، چرا که تجزیه طلبی که در بنگلادش و بلوچستان و سند اجرا شد در پاکستان نیز اتفاق خواهد افتاد و آی اس آی چاره ای جز مذاکره ندارند.

سرمایه گذاری کلان چینی ها در افغانستان

ملازهی با اشاره به سرمایه گذاری 46 هزار میلیارد دلاری چینی ها در کشور افغانستان گفت: این سرمایه گذاری ها در زمینه صنایع مس است و برای اینکه این سرمایه گذاری عظیم اجرا شود، نیازمند به برقراری امنیت در افغانستان است.

این کارشناس مسائل امور بین الملل، رقابت هند و پاکستان را جدی دانست، گفت: هند افغانستان را تهدید کرده است که سرمایه گذاری معدن «حاجی گک» در بامیان و پروژه معادن مس را متوقف خواهند کرد، هند در برابر رقابت با پاکستان عقب نشینی نخواهد کرد و میدان را خالی نمی کند.

وی با اشاره به رقابت ایران و عربستان در افغانستان اظهار داشت: رقابت این دو کشور رقابت بر سر مساله ایدنولوژیک است.

ملازهی با بیان اینکه بعد از وفات پیامبر (ص) دو دیدگاه امامت گرا و دیدگاه خلافت گرا مطرح شد، گفت: دیدگاه امامت در این سالها مسیر خود را طی کرده و گروه های تروریستی قصد دارند که خلافت را به عقیده خودشان که همان جهاد است در مناطق اسلامی برقرار کنند.

کارشناس مسائل امور بین الملل با اشاره به اهمیت مساله ولایت فقیه در بین شیعیان، اظهار داشت: این گروه 20 درصد مسلمانان جهان هستند و در مقابل آن گروه های جهادی قصد دارند که 80 درصد دیگر مسلمانان را در غالب دیدگاه خلافت گرا به قدرت برسانند.

وی با بیان اینکه داعش معتقد به وجود دو دشمن دور و نزدیک است، عنوان کرد: دشمن نزدیک از دید داعش سران کشورهای اسلامی منطقه است و قصد دارد وقتی خلاف اسلامی را در منطقه جهان اسلام برقرار کند، دشمن دور که شامل اروپا، جامعه مسیحیت، اسرائیل است را در اقدامی دیگر نابود کند.

کارت تاریخ مصرف طالبان به پایان رسیده است

این کارشناس مسائل امور بین الملل با بیان اینکه کارت تاریخ مصرف طالبان چه در افغانستان و چه در پاکستان به پایان رسیده است، گفت: طالبان باید با دولت صلح کنند و به بخشی از قدرت رضایت دهد.

ملازمی با این پیش‌بینی که داعش در نهایت جایگزین طالبان می‌شود، اظهار داشت: داعش از جنوب و شرق افغانستان به غرب و شمال افغانستان می‌رود و اقدامات داعش نه علیه دولت افغانستان، بلکه که علیه ایران و کشورهای آسیای مرکزی و روسیه و چین است و با آنها وارد مبارزه می‌شود.

کارشناس مسائل بین الملل در ادامه صحبت‌های خود اظهار داشت: چین از سوی شرق و غرب در محاصره است چرا که در صورت عدم کنترل از نردبان قدرت بالا خواهد رفت و منجر به تضعیف آمریکا می‌شود.

ملازمی درباره اشتباه استراتژیک روس‌ها گفت: اشتباه استراتژیک روسی‌ها و حمله به عربستان مجوزی برای پاکستان شد تا در کنار عربستان قرار بگیرد.

وی با اشاره به اختلاف داعش با طالبان افزود: داعش به نظر در این مساله جدی قصد تجزیه طلبی دارد و داعش در ایالت هلمند در درگیری با طالبان 10 نفر از فرمانده طالبان را حلق آویز کرد.

در صورت اجرای این تفاهمنامه نوک حمله به سوی ایران، روسیه و چین

این کارشناس مسائل بین الملل با بیان اینکه به لحاظ منطقه‌ای، پاکستان و عربستان علیه هند و ایران هستند، رسیده اند، گفت: می‌توان پیش‌بینی کرد که اگر محاسبات اشرف غنی درست باشد، به نظر اتحاد بین غرب، عربستان، ترکیه و اشرف غنی به یک اتحاد استراتژیک تبدیل شود که نوک حمله ایران روسیه و چین خواهد بود.

افغانستان آوردگاه قدرت‌های بزرگ است

«جعفر حق پناه» کارشناس مسائل منطقه در ادامه این نشست با اشاره به رقابت ایدئولوژیک ایران، عربستان و رقابت ژئوپولیتیک هند، پاکستان در کشور افغانستان، عنوان کرد: منطقه افغانستان آوردگاه قدرت‌های بزرگ است و عموماً جنگ‌های صورت گرفته در این منطقه به خاطر همین است.

وی با بیان اینکه سرشت این دولت‌ها ناتوان و شکننده است، اظهار داشت: این مناطق نفوذ پذیر و صحنه رقابت است و دو نوع نظم امنیتی شرق پایه در پیمان شانگ‌های، ایران، چین، افغانستان و آسیای مرکزی و در مقابل نظم امنیتی غرب پایه با محوریت آمریکا و ناتو در سال 2001 طراحی و اجرا شده است و این دو در تقابل با هم هستند.

این کارشناس مسائل بین الملل با اشاره به کارکرد دوگانه پاکستان گفت: پاکستان علت وجودی مشخصی ندارد و درگیر تنش‌های مشابه همانند افغانستان است.

وی نقاط ضعف دولت پاکستان را نقاط مثبت آن دانست و خاطر نشان شد: نقاط قوت پاکستان در بها دادن کشورهای دیگر به آن است و به نوعی خصلت معامله گرانه و کاسب کارانه دارند و بنا بر منافع خودشان به این موضوع نگاه می‌کند.

پاکستان با آمریکا رابطه خصمانه ای ندارد

حق پناه ضمن تاکید بر اینکه پاکستان دروازه ورود کشورهای دیگر به افغانستان است، عنوان کرد: پاکستان با سایر کشورها از جمله عربستان رابطه دارد، با چین رابطه دارد حتی با کشور روسیه و ایران هم سعی می کند که رابطه تیره ای نداشته باشد و با آمریکا رابطه خصمانه ای ندارد.

این کارشناس امور منطقه گفت: برای مدیریت تنش منطقه ای باید طرحی نو در مسائل امنیتی در افغانستان ایجاد و راه آن پیمان امنیتی است.

وی با بیان اینکه همه مساله از جانب بازیگران خارجی نیست و کنار آن بازیگران داخلی هستند، گفت: طالبان افغانستان از سوی پاکستان و طالبان پاکستان حمایت می شوند.

طالبان پاسخ به نیاز اسلام سمبولی داعش و القاعده پاسخ به نیاز اسلام مدرن

حق پناه با بیان اینکه طالبان سمبول اسلام سنتی به نیاز سنتی است، گفت: گروه القاعده و داعش پاسخی به مدرن اسلام در برابر است به نوع سنتی و خشن است

وی آمریکا را ضعیفتر از آن دانست که جریان افراطی گری به وجود بیاورد که قادر به کنترل آن باشد و داعش به راحتی قابل کنترل نیست و آمریکا بهره ازاری از داعش می برد.

کارشناس مسائل منطقه با اشاره به تجربه دویست ساله انگلیس ها در ناکام ماندن مهار این گروه ها، خاطرنشان کرد: داعش که از بازیگران مهم آمریکا بوده است زمانی می رسد که آمریکا نمی تواند بر آن اشراف پیدا کند.

حق پناه گفت: اولویت داعش افغانستان نیست چرا که منفعت اقتصادی برای آنها ندارد و شامات مورد توجه داعش است.

منطقه شامات بیش از افغانستان مورد توجه داعش است

وی با بیان اینکه داعش جایگزین طالبان نیست، گفت: طالبان ها از نظر نگاه ایدئولوژیک متفاوت از داعش هستند چرا که هزار سال بوده است که بومیان افغانستان به مجسمه های بودا کاری نداشته اند و این نگاه ایدئولوژیک را داعش دارد.

این کارشناس مسائل بین الملل تنها عنصر بر هم زننده این رقابت ها را مساله ایدئولوژیک عربستان با ایران دانست و گفت: عربستان شدت رفتار عصبی نسبت به ایران دارد و با ساخت مجتمع های مذهبی در افغانستان به گونه ای قصد تقابل با ایران دارد.

تاثیر آینده توافق هسته ای ایران با گروه 1+5 در منطقه

حق پناه آینده توافق هسته ای ایران با گروه پنج بعلاوه یک را در منطقه تاثیرگذار دانست و بیان کرد: این مذاکرات حتی در نوع نگاه افغانستان و طالبان و گروه های جهادی به ایران تاثیرگذار است.

در ادامه نشست «سید وحید ظهوری حسینی» کارشناس مسایل سیاسی افغانستان ضمن اشاره به تاثیر این توافق بر کشورهای همسایه، گفت: کشور افغانستان از نظر جغرافیایی و اقتصادی و همچنین داشتن منابع بکر معدنی، مورد دخالت کشورهای دیگر قرار می گیرد.

کارشناس مسائل سیاسی افغانستان با بیان اینکه اگر اقتصاد افغانستان قوی شود امنیت نیز در این کشور تامین می شود، گفت: از این منابع باید سایر کشورهای منطقه نیز بهره ببرند.

وی اختلافات قومی و قدرت طلبی را منجر به جنگ های داخلی دهه 90 در افغانستان دانست و گفت: این درگیری ها لزوماً توسط آمریکا صورت نگرفت، بلکه حاصل اختلافات قومی بود که در نهایت گروه طالبان برای اینکه امنیت را برقرار کنند، حمایت نیروهای مردمی را کسب کرد.

وی با بیان اینکه آمریکا داری فکر و اندیشه موفقیت آمیز است، عنوان کرد در ادامه افزود: رهبر انقلاب اسلامی ایران این فکر و اندیشه آمریکا را شیطانی می دانند و آمریکا با اندیشه و برنامه تهاجم شوروی در افغانستان با این انگیزه فکری در افغانستان موج سواری کرد.

این کارشناس مسائل افغانستان با انتقاد از به رسمیت شناختن طالبان از سوی امارات و عربستان و سایر دولت ها گفت: آمریکا هم قصد داشت تا طالبان را به رسمیت بشناسد و با جریان حمله به برج های دوقلو این شرایط با جریان القاعده در افغانستان و حضور بن لادن تغییر یافت و با حمله مشروع سازمان ملل به افغانستان حمله کرد.

مردم افغانستان بیگانه ستیز هستند

ظهوری حسینی مردم افغانستان را به شدت بیگانه ستیز دانست و با اشاره به درگیری های و تلفات ناتو در افغانستان اظهار داشت: مردم افغانستان در مقابل تهاجم آمریکا شرایط را تنگ کردند، چنانچه در زمان حمله شوروی و حضور آمریکایی ها در افغانستان این کار را انجام دادند.

کرزی رهبر یک انقلاب نبود، بلکه تربیت شده آمریکا بود

وی با انتقاد از اقدامات کرزی رییس جمهوری پیشین افغانستان و عدم امضای پیمان امنیتی از جانب وی، اعلام کرد: کرزی رهبر انقلاب و نیروی جهادی نبود و تربیت شده آمریکا بود تا پروژه های آمریکا را در افغانستان اجرا کند و پروسه بعدی آمریکا که یکی از آنها اشرف غنی است که با یک توافق به حکومت رسید.

کارشناس مسائل سیاسی افغانستان اظهار داشت: افغانستان مرکز التهاب بین المللی است و همه کشورها در تقابل با مردم افغانستان هستند.

مردم افغانستان در درگیری ها با ناتو صدمه وارد کردند

ظهوری حسینی بابیان اینکه مردم افغانستان در درگیری به ناتو صدمه وارد کردند، گفت: از این موقعیت استراتژیک بهره بردند.

«مجتبی نوروزی» کارشناس مسائل شبه قاره در ادامه بحث با اشاره به تفاوت گروه های طالبان افغانستان، داعش و القاعده گفت: تفاوت این گروه ها در نگاه منطقه گرایانه و نگاه جهانی آنها است، اگر روزی طالبان از قدرت با دولت افغانستان سهم شود دیگر طالبان نیست، چرا که خصلت طالبان این موضوع را نمی پذیرد.

وی افزود: گروه طالبان می تواند مستقل و بدون داعش در افغانستان به موجودیت خود ادامه دهند و وضعیت خودشان را با بیگانگان با حفظ ویژگی هایشان حفظ کنند و منابع قدرت هم برای ادامه حیات دارند.

این کارشناس مسائل افغانستان با اشاره به مضرات و منافع تفاهمنامه در سطح منطقه و بین الملل گفت: غیر از مساله افغانستان و پاکستان، چند گروه دیگر هم از این تفاهمنامه سهم و ضرر خواهند دید.

نوروزی با بیان اینکه بازنده اصلی عربستان است و کمترین نفع را عربستان سعودی می برد، اظهار داشت: به جزء مشکلات ایدئولوژیکی در عربستان، نیروهای شورشی و شهروندان که حق شهروندی آنها صلب شده است جای برای پنهان شدن ندارند، لذا اگر افغانستان آرام بگیرد به ضرر عربستان است.

وی با اشاره به دو محور رقابت هند و چین در افغانستان گفت: هند و چین همواره با یکدیگر رقابت داشته اند و از ابتدای خلق چین این رقابت بین دو همسایه در سطح منطقه ای و بین المللی وجود داشته است.

چین به دلیل سرمایه گذاری برنده این رقابت خواهد بود

کارشناس مسائل بین الملل خاطر نشان کرد: اگر امنیت در افغانستان برقرار شود، در این رقابت منطقه‌ای، برنده اصلی چین است که در افغانستان سرمایه گذاری کلان دارد، و به تبع آن بازنده اصلی این تفاهم نامه کشور هند خواهد بود.

////////////////////////////////////

در سفر یک هیئت عالی‌رتبه امنیتی پاکستان به افغانستان، پیش‌نویس تفاهمنامه امنیتی بین سازمان امنیت ملی افغانستان و سازمان اطلاعات ارتش پاکستان (ISI) در ماه اردیبهشت سال جاری میلادی امضاء شد.

بر اساس این تفاهم قرار است 2 سازمان به منظور مبارزه بهتر با تروریسم با یکدیگر همکاری کنند. اما رسانه‌های شدن امضای پیش‌نویس این تفاهمنامه محرمانه، منجر به اعتراض شمار زیادی از نمایندگان مجلس نمایندگان، شخصیت‌های مطرح سیاسی و جهادی همچنین سازمان‌های مردم‌نهاد و اجتماعی در افغانستان شد. مخالفان تفاهمنامه امنیتی افغانستان و پاکستان عمدتاً بر عدم اعتماد به پاکستان، از دست رفتن فرصت‌های همکاری با هند در صورت نزدیکی به پاکستان و یک‌سویه بودن مفاد توافق به نفع پاکستان تاکید دارند.

این واکنش‌ها هرچند غالباً متوجه منافع ملی افغانستان است، با این حال انتقادات به این تفاهمنامه بیشتر به بستری برای تهاجم به سیاست‌های منطقه‌ای اشرف غنی به‌ویژه در قبال پاکستان تبدیل شده است. تا جایی که وی ناگزیر شد در مقابل انتقادات گسترده نمایندگان مجلس و نیروهای جهادی، دستور انجام اصلاحاتی را در این پیش‌نویس بدهد. مخالفت‌های صورت گرفته نشان از عمق تقابل ذهنی و بی‌اعتمادی عمومی میان دو کشور دارد.

به منظور بررسی ابعاد مختلف این تفاهمنامه و تأثیر آن بر محیط داخلی و بازیگران صحنه سیاسی، همسایگان و محیط پیرامونی، منطقه و بازیگران نظام بین‌الملل نشست تخصصی با حضور تنی چند از کارشناسان افغانستانی، پاکستانی و ایرانی حوزه مسائل سیاسی و امنیتی افغانستان و پاکستان در محل **خبرگزاری فارس** برگزار شد.

«پیرمحمد ملازهی» کارشناس ارشد مسائل شبه قاره و افغانستان، «جعفر حق‌پناه» استاد دانشگاه و کارشناس مسائل افغانستان، «سید وحید ظهوری» کارشناس مسائل سیاسی افغانستان، «سید راشد نقوی» کارشناس مسائل سیاسی پاکستان و «مجتبی نوروزی» کارشناس مسائل افغانستان و شبه قاره در این نشست به سوالات مطرح شده پاسخ گفتند.

در این نشست آثار و پیامدهای تفاهمنامه مذکور در سه سطح «شرایط داخلی افغانستان و پاکستان»، «شرایط منطقه‌ای و رقابت‌های هند و پاکستان، عربستان و ایران، هند و چین» و «شرایط نظام بین‌الملل و قدرت‌های بزرگ» مورد بررسی قرار گرفت.

با توجه به اهمیت مباحث راهبردی مطرح شده، سایت افغانستان خبرگزاری فارس در نظر دارد در سه بخش، محتوای این نشست را در اختیار مخاطبان خود قرار دهد.

در بخش اول این نشست، کارشناسان به آثار و پیامدهای تفاهمنامه امنیتی بین پاکستان و افغانستان بر شرایط داخلی افغانستان و پاکستان و همچنین مباحث مطرح شده در 2 کشور درباره این نشست پاسخ گفتند.

در بخش دوم این نشست، کارشناسان مسائل افغانستان و پاکستان درباره تاثیر تفاهمنامه بر محیط پیرامونی افغانستان و پاکستان و رقابت‌های منطقه‌ای بر سر مسائل این دو کشور به بحث و بررسی پرداخته‌اند.

آنچه در ذیل می‌آید، بخش سوم و پایانی نشست است که کارشناسان درباره شرایط نظام بین الملل و قدرت‌های بزرگ بر سر مساله افغانستان و تفاهمنامه مذکور به بحث و بررسی پرداختند.

«پیر محمد ملازهی» کارشناس ارشد مسائل شبه قاره در رابطه با اینکه این تفاهمنامه به ثمر خواهد رسید یا خیر، اظهار داشت: این تفاهمنامه به دلیل مخالفت‌های که بین مردم افغانستان، روشنفکران و دولت وجود دارد، در دو سطح تعدیل خواهد شد.

کارشناس مسائل افغانستان و پاکستان بر ضرورت امنیت در منطقه تاکید کرد و گفت: امنیت برای دو کشور امر ضروری است، پاکستان می‌بایست واقع بین باشند و افغانستان را به عنوان یک کشور مستقل بشناسد و افغانستان نیز باید نگاه سنتی خود را نسبت به پاکستان تغییر دهد.

پاکستان وارث امپراطوری انگلستان است

وی با اشاره به نگاه سنتی مردم افغانستان و ادعای آنها نسبت به سه منطقه بلوچستان، پختونخواه و مناطق قبایلی دیورند گفت: پاکستان وارث امپراطوری انگلستان است و مرز طبیعی «آمو دریا» را خط دیورند می‌داند، لذا باید این دو نگاه تعدیل یابد، از یک جانب پاکستان باید بپذیرد آمو دریا خط مرزی نیست و از طرفی هم افغانستان باید خط بین‌المللی دیورند را بپذیرد.

رقابت چین و هند در بند چابهار و گوآدار

ملازهی با اشاره به سرمایه گذاری هندی‌ها و چینی‌ها در بندر چابهار و گوآدار گفت: از گذشته تاکنون رقابت بین چین و هند وجود داشته است.

کارشناس مسائل منطقه‌ای با اشاره به نگاه محلی نسبت به ایالت بلوچستان گفت: نگاه ناسیونالیست بلوچ این است که به کمک غرب می‌تواند یک کشور مستقل تشکیل دهند.

«سید وحید ظهوری» کارشناس مسائل سیاسی افغانستان و عضو بنیاد علمی فرهنگی کوثر در ادامه این نشست در رابطه با اینکه این تفاهمنامه به سرانجام خواهد رسید یا خیر، گفت: این یک تفاهمنامه است و قرارداد رسمی نیست و در سطح پایینی قرار دارد، با مخالفت‌های که شده است در حد یک پیش نویس است.

وی با تاکید بر اهمیت خط دیورند برای افغانستان گفت: در این تفاهمنامه به از بین بردن شورش‌ها و مخالفان دولت افغانستان و به رسمیت شناختن خط دیورند اشاره شده است و سایر موارد و مشکلات را خود پاکستانی‌ها ایجاد کردند.

کارشناس مسائل سیاسی افغانستان با بیان اینکه این تفاهمنامه هیچ گاه به ثمر نمی‌رسد، خاطرنشان کرد: تاریخ مصرف طالبان تمام شده است و طالبان در حد آب باریکه ای برای آمریکا است.

این تفاهم ناقص و بی‌ریشه است و مردم افغانستان آن را نمی‌پذیرند

ظهوری با انتقاد از حضور داعش در افغانستان و اینکه نام ملا عمر از لیست سیا خارج شده است، گفت: این تفاهم ناقص و بی‌ریشه است و مردم افغانستان آن را نمی‌پذیرند.

وی در ادامه گفت: اشرف غنی صداقت خود را به پاکستان و آمریکا نشان داد و اینکه این حرکت منفور مردم افغانستان است و با مخالفت عبد الله منجر به شکاف بین دولت وحدت و ملی شد و در نهایت به نتیجه نخواهد رسید.

این تفاهمنامه خنثی شده به نتیجه خواهد رسید

«سید راشد نقوی» کارشناس مسائل پاکستان در رابطه با اینکه این تفاهمنامه به ثمر خواهد رسید یا خیر، عنوان کرد: این تفاهمنامه به نوعی خنثی شده و در نهایت به نتیجه خواهد رسید.

«جعفر حق پناه» کارشناس مسائل منطقه‌ای با اشاره به کاهش نرخ پول افغانستان و بحران امنیتی در این کشور گفت: نباید شرایط افغانستان به ویژه مساله امنیت در این کشور بدتر از وضع موجود شود.

کارشناس مسائل منطقه‌ای با بیان خلاء قدرت در افغانستان، گفت: با آمدن داعش همکاری افغانستان و پاکستان بیشتر خواهد شد و این ظرفیت برای همکاری وجود دارد.

وی با بیان اینکه آمریکایی‌ها واکنش منفی به این تفاهم نداشته‌اند، گفت: این نکته مهمی است، چرا که وضعیت افغانستان بدتر از شرایط حال حاضر نشود.

«مجتبی نوری» کارشناس مسائل افغانستان و شبه قاره در پایان بحث در رابطه با اینکه آیا این قرارداد منعقد خواهد شد یا خیر، اذعان داشت: اینکه بالاخره این قرارداد منعقد می‌شود موضع مهمی نیست، تغییر نگاه دو طرف این قرارداد مهم است که منجر به ایجاد همکاری می‌شود.

وی در پایان صحبت‌های خود با تاکید بر کنترل رسانه‌های افغانستان خاطر نشان کرد: رسانه‌ها همانند تیغ دو لبه عمل می‌کنند، در پاکستان مدیریت رسانه‌ای وجود دارد در حالی که در کشور افغانستان هیچ‌گونه مدیریتی بر روی رسانه‌ها اعمال نمی‌شود.

نوروزی با بیان اینکه بازنده اصلی عربستان است و کمترین نفع را عربستان سعودی می‌برد، اظهار داشت: به جزء مشکلات ایدئولوژیکی در عربستان، نیروهای شورشی و شهروندان که حق شهروندی آنها صلب شده است جای برای پنهان شدن ندارند، لذا اگر افغانستان آرام بگیرد به ضرر عربستان است.

وی با اشاره به دو محور رقابت هند و چین در افغانستان گفت: هند و چین همواره با یکدیگر رقابت داشته‌اند و از ابتدای خلق چین این رقابت بین دو همسایه در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی وجود داشته است.

چین به دلیل سرمایه‌گذاری برنده این رقابت خواهد بود

کارشناس مسائل بین‌الملل خاطر نشان کرد: اگر امنیت در افغانستان برقرار شود، در این رقابت منطقه‌ای، برنده اصلی چین است که در افغانستان سرمایه‌گذاری کلان دارد، و به تبع آن بازنده اصلی این تفاهم نامه کشور هند خواهد بود.